

שלוש השגות - ותשובה

בעקבות:

„טיפוח הלוחם הרגלי“

א

התקפת האויב החלה עם אור ראשון בשעה 5 בבוקר; ההחלטה לסגת ננקטה ב־1000 לפנה״צ, לאחר 5 שעות הפגזה, ורק לאחר שבשעה האחרונה קרבו המשוריינים וצלפו באי־מפריע וגרמו למספר האבידות הגדול. הנסיגה נמשכה מ־1000 ועד 1600 ז. א. 6 שעות, לאורך דרך של 5—6 ק״מ. ופרט נוסף להבהרה: אילו שאפה היחידה לנתק את המגע, היתה יכולה לעשות זאת במהירות רבה, ע״י עזיבת ציר הכביש לחולדה ובניסה לגבעות שמצפון; ולשם אמנם נשלח חלק מן היחידה, אותו חלק ש־מחלקה אחת ממנו ראה אל״מ ואלאך. הכונה היתה להוציא חלק זה, שלא היה אורגני לשאר הגוף, לאגף, לשחררו מלחץ האויב ולמנוע ע״י כך אבידות מיותרות. אשר לגוף העיקרי, הלה המשיך לסגת לאורך הכביש עצמו, תוך תפיסת עמדות־חיפוי ברציפות, כשמגמתו העיקרית — עיכוב תנועת שריון האויב ומניעת פריצתו קדימה — כל זאת להבטחת שירת הפצועים. כי אכן היה הכביש ציר פיזי יחידי, ולארכו נעו לאטם כשלושים פצועים, בלויית מספר שזה לפחות של חברים שנשארו אתם, נוסף על נושאי ההרוגים. אגב, אותן יחידות־חיפוי שהבטיחו נסיגת גוף זה עמדו כמה פעמים תחת לחץ ישיר מצד האויב, ובלמו את התקדמות שדרתו ע״י פגיעה שפגעו באחד המשוריינים בצרור מקלע שחדר בעד אשנב פתוח, והפכוהו.

אולי תובהר עתה לאל״מ ואלאך תמונת הקרב שזכה לחוות רק בקצהו השקט: היחידה שראה הוא נסוגה ראשונה, ובחיפוי הגוף העיקרי, אשר $\frac{2}{3}$ ממנו עסקו בהובלת פצועים והרוגים — או שהיו בעצמם כאלה; והשליש האחרון חיפה עד שעה מאוחרת על נסיגת כולם, ואף־על־פי־כן הגיע אף הוא במבנה מסודר למדי למגמתו.

אגב — אף תיאור הפיזור „שמיד התפורו והתפרקו ללא כל שליטה“... אינו נכון. יצוין לזכותו

ברצוני לתקן כאן כמה אי־דיוקים שנפלו ב־מאמרו המצוין של אל״מ ואלאך „טיפוח הלוחם הרגלי“. כוחו של אותו מאמר בכך, שעיקרו מושתת על לקח אישי שנתנסה בו כותבו. הדוגמאות הן מובאות בו, יש בהן משום הכלטה יפה של ה„עשה“ ו„אל תעשה“ בלחימת חיל־הרגלים.

אלא שדוקא משום כך חושבני ששגה כותב המאמר כאשר ביקש לבסס חלק ממסקנותיו על כמה קרבות שלא שותף בהם אישית. אמנם מצטט הוא את ביסמרק: „רק כסיל למד מנסיונו הוא; אני תמיד למדתי מנסיונם של אחרים“ — אך מסתבר שקשה למדי להפיק נכונה לקח ממה שעושים האחרים, מאחר שדרושה לשם כך ידיעה מדויקת של העוב־דות; ואילו דבק אל״מ ואלאך בסיג ששם לעצמו „מאחר שאני רוצה רק להשתמש בדוגמאות שראיתי במו עיני וגו׳“ היה מיטיב לעשות.

בכוונתי להעיר כאן על שני תיאורים, למען הדייק העובדתי, התיאור האחד — תאור ה„הלם“ בקרב לטרון הראשון (וכמובן נתחולל ה„הלם“ והיחידה נסוגה בבהלה והגיעה במצב חמור מאד לבסיס היציאה...), ובכן — לא היה בקרב זה „הלם“ והיחידה לא „נסוגה מבהלה“. אינני מתכוון להביא כאן פרטי התחוללות הקרב — הדברים יראו אור בספר חטיבת גבעתי לכשיופיע — אך זאת לדעת: היחידה החלה בנסיגתה לפי הוראת מפקדה, ובאישור הדרג הגבוה יותר, לאחר שנגרמו לה אבידות כבדות, בעיקר מהפגזת תותחי ג. ט. של משוריינים בריטיים, — ולא מאש תותחי־השדה. חשיפות המקום, הקפו המצומצם, שצר מהכיל מספר אנשים כה גדול ותוסר כל מחסה בו, עשוהו מטרה מצוינת לאותם תותחים, שכל פגו שלהם חרש לו נתיב בתוך גוש אנשים צפוף זה. היתה זאת תוצאה של שיקול טקטי גרוע של המפקד בבחירת עמדתו — ועתה ביקש להפסיק את הטבח ביחידתו ולא־פ־שר יציאה למרחב מתוך המחנה הצפוף.

של מפקד־הבסיס אליו נסוגה היחידה — כי סידורי קליטת היחידות הנסוגות והטיפול המשמעותי וה־מנהלתי בהן תאמו יפה את הצרכים.

ועתה לתיאור השני — אף כאן „בריתה“ ב־יחידה אחרת. הפעם גבעה 69. אמת נכון — הפעם מדובר בנסיגה בלתי מאושרת ובלתי מאורגנת, דבר שאפשר להגדירו במונח „בריתה“. אך הבריתה — לא אשמת האנשים. אילו ארגונים — ודאי היו מאורגנים; אילו פקדו עליהם שישארו — היו נשארים; ויזכירו אותם שעמדו בראש הגבעה, ולא הגיעתם הפקודה, ונשארו במקומם ולחמו עד הסוף — אף טיווחו אש תותחיו על הגבעה בעלות האויב עליהם, וכשהם עצמם עודם יושבים בפסגתה. ב־גבעה 69 נעשה גסי־כּוּן משגה טקטי, בדומה ללטרון, בציפוף רב מדי של מספר אנשים גדול בתחום צר מאוד. אך היחידה לחמה. חלק ממפקדיה נפל, ורק עם החלטת מפקדה לסגת — החלה אותה נסיגה. שהפכה בריחה בשל העדר ארגון־חיפוי מתאים.

והוא רציתי להעיר לאל"מ ואלאך, הערה עניינית לעצם מסקנותיו: לא תהיה בהן שלמות אם לא ידגיש למדי את אחריותו של המפקד לנעשה, בכל מצב ומצב. חייליו — חיילים טובים הם, וילכו אחר מפקדיהם לאן שהללו יוליכו. בצוות המפקד לעמוד — יעמדו, גם אם יגבר הלחץ עד מאוד; ובצוותו להסתער — יסתערו. בעית־הבעיות היא חינוכו של אותו מפקד, החדרת מידה מתאימה של החלטיות, קור־רוח, ובעיקר — דמיון. עם יותר דמיון ומוקדם יותר — היה מסתים אחרת קרב לטרון; עם יתר החלטיות וקור־רוח אפשר היה גם לנהל ביתר יעילות את קרב 69, ולסבול פחות אבידות, תוך נסיגה מסודרת.

ולהשוואה עם אבדים — אני מניח שהלחץ על אבדים היה גדול מאד, אף כי בשני המקומות תקף כוח שוה. אלא שנבעה 69 היתה חוד דק של טריו בערפו המידי של האויב, שעה שאבדים נמצאה מאחורי גבה, והיותה את בסיס הטריו. אפשר עוד לחפש ולגלות הרבה דברים מעניינים בהשוואה — אך חושבני שמאום לא יגרע מכבוד מגיני אבדים אם נסתפק בהאדרת עמידתם שלהם, מבלי שיִבְּנו מגפילת 69.

ולסיכום — הערה אחרונה. מצעד הדבר, שכותב המאמר כורך מקרה כשלוֹן וממעיט דמות אותו גדוד לגבי התקופה שקדמה לקבלתו את הפיקוד עליו. מבלי שאבוא לחוסר הערכה להנהגתו המוצלחת את הגדוד, נראה לי שלא חסרו ליחידה פרשיות קרב יפות גם לפני כן. באותו גליון „מערכות“ עצמו נתפרסמה פרשת „בית הקק“^ל, אף היא מדברי ימי אותו גדוד. חושבני שדי בפרשה זאת, בלי להביא שורת קרבות אחרים לחיזוק הדברים, כדי להוכיח שלא היה זה גדוד כושל, דפה רוח ומט לנפול — כפי שמציגו בעל המאמר. אף כאן — נבדיל בין המעוף שניתן להחדיר למבצעי יחידה על ידי החד־לפת מפקד שנתיגע במפקד רענן יותר — לבין נהגה של היחידה עצמה בקרב, עמידתם והעזתם של חייליה, ההדרך בה נאבקו באויב.

אני תקוה שהערותי אלה תתקבלנה ברוח נכונה, כי אני תמים דעים עם עיקרי המסקנות שמביא אל"מ ואלאך במאמרו, אך מוטב היה אילו ביקש דוגמאותיו בתחום נסיונו האישי ממש.

אל"מ יובל נאמן

ב

הנפגזה זו הפעם הראשונה ע"י תותח־שדה: וכמובן נתחולל ההלם והיחידה נסוגה בבהלה⁽¹⁾ והגיעה במצב חמור מאוד⁽²⁾ לבסיס היציאה. ראיתי אחת המחלקות האלו אחר שובה. הסמל, מפקד המחלקה נטל את הפיקוד לידיו, ושלא כדוגמת היחידות האחרות שמיד התפוררו והתפרקו⁽³⁾ ללא כל שליטה — — — (סימני־הקריאה שלי — י. ה.).

אם כך היו פני הדברים באותה נסיגה, הרי תשאלנה מספר שאלות, והן:

1. מי ניהל את קרב הנסיגה לאורך כ־5 ק"מ תוך גרימת אבידות לאיב, כולל פגיעה והוצאה מ־

למקרא מאמרו המאלף של אל"מ יהודה ואלאך על חינוכו וטיפוחו של הלוחם הרגלי, התפלאתי שבהצגת עובדות מסוימות מאלו המשמשות כדוג־מאות במאמרו חלו שיבושים — אם מתוך אי־ידיעה או שכחה, ואם מתוך נטיה להתאימן להנחותיו, רבות־הענין כשלעצמן.

כמפקד פלוגה אשר שרת בגדוד המשמש נושא לרוב הדוגמאות שהמחבר מביא הריני רואה את הדברים באור קצת שונה.

בדברו בבעית „ההלם“ מביא המחבר דוגמה מ־אחד הקרבות בלטרון, וכך הוא כותב: „היחידה